

پیش‌بینی شادکامی براساس روان‌رنجوری و تمایزیافتگی خود با میانجی‌گری تصویر بدنی و خوش‌بینی در زنان و مردان فربه

دانشجوی دکتری گروه روان‌شناسی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران.
دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
استادیار گروه روان‌شناسی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران.

شقایق وحیدی
علیرضا آقایوسفی*
هومن نامور

aghayousefi@pnu.ac.ir

ایمیل نویسنده مسئول:

۱۴۰۱/۰۳/۲۶

دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۰۱

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی شادکامی براساس روان‌رنجوری و تمایزیافتگی خویشتن در افراد فربه با میانجیگری تصویر بدنی و خوش‌بینی در زنان و مردان فربه بود. **روش پژوهش:** روش پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل افراد مبتلا به چاقی مراجعه کننده به مراکز مشاوره و روان‌شناسی منطقه ۱ شهر تهران در سال ۱۴۰۰ بود. پژوهش شامل ۲۱۰ نفر از جامعه مذکور بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه شادکامی آکسفورد (آرگایل و لو، ۱۹۹۰)، مولفه روان‌رنجوری (مک‌کری و کاستا، ۱۹۹۰)، پرسشنامه تمایزیافتگی خود (اسکورون و فریدلندر، ۱۹۹۸)، پرسشنامه روابط چندبعدی بدن خود (کش و همکاران، ۱۹۸۳)، و آزمون جهت‌گیری زندگی (شیر و همکاران، ۱۹۹۴) به دست آمد. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از روش الگوی معادلات ساختاری و نرم افزارهای آموس نسخه ۲۲ داده‌ها تحلیل شد. **یافته‌ها:** تصویر بدنی ($P < 0.001$) و خوش‌بینی ($P < 0.001$) در رابطه بین شادکامی، روان‌رنجوری و تمایزیافتگی خویشتن در افراد فربه ($P < 0.05$). **نتیجه‌گیری:** الگو شادکامی براساس روان‌رنجوری و تمایزیافتگی خویشتن در افراد فربه با میانجیگری تصویر بدنی و خوش‌بینی دارای برآشش بود؛ پیشنهاد می‌شود نسبت به ترتیب متخصص توسط سازمان‌های مربوطه در زمینه بهبود شادکامی، روان‌رنجوری، تمایزیافتگی، تصویر بدنی و خوش‌بینی در افراد فربه برنامه‌ریزی صورت گیرد.

کلیدواژه‌ها: شادکامی، روان‌رنجوری، تمایزیافتگی، تصویر بدنی، خوش‌بینی

فصلنامه علمی پژوهشی خانواده درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیکی) ۰۲۴۳۰-۲۷۱۷

<http://Aftj.ir>

دوره ۳ | شماره ۳ | پیاپی ۱۲ | ۰۲۶۲-۲۳۷

پاییز ۱۴۰۱

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:

درومنتن:

(وحیدی، آقایوسفی و نامور، ۱۴۰۱)

در فهرست منابع:

وحیدی، شقایق، آقایوسفی، علیرضا، و نامور، هومن. (۱۴۰۱). پیش‌بینی شادکامی براساس روان‌رنجوری و تمایزیافتگی خود با میانجی‌گری تصویر بدنی و خوش‌بینی در زنان و مردان فربه. *فصلنامه خانواده درمانی کاربردی*, ۳(۳)، پیاپی ۱۲: ۰۲۶۲-۲۳۷.

مقدمه

ظاهر فیزیکی همواره پیوندی ناگستینی با شادکامی^۱ داشته است (یان و چو، ۲۰۱۹). این مسئله در میان نوجوانان برجسته‌تر است، اما در کل جمعیت نیز وجود دارد. ۶۰ درصد از نوجوانان گزارش می‌کنند به دلیل ظاهر خود شادکامی پایین‌تری دارند. انسان‌ها به عنوان حیواناتی اجتماعی گرایش دارند خود را براساس نگرش دیگران و تعامل با آن‌ها تعریف کنند. بدین‌ترتیب، افراد چاق یا دارای اضافه وزن اغلب گرفتار شادکامی پایین‌اند و این امر سطوح بالاتری از پریشانی روان‌شناختی را پدید می‌آورد و در نتیجه افراد فربه نه تنها در معرض مشکلات و ناخوشی‌های جسمانی بلکه در معرض ریشخند، انزواج اجتماعی و تبعیض نیز قرار می‌گیرند. فشار اجتماعی بر زنان غربی برای پذیرش فرهنگ لاغری توان‌فرساست. زنان پیوسته گوش به زنگ‌اند و شادکامی خود را به این مسئله وابسته کرده‌اند که آیا از لحاظ وضعیت اندام بدنی با هنجارهای اجتماعی رایج مطابقت دارند و آیا از نکوهش و سرزنش‌های جامعه توان گریز دارند یا خیر. با این گریز برای برخی دشوار است و به قیمت فرو ریختن شادکامی تمام می‌شود (جین و هوانگ، ۲۰۱۹). شادکامی به عنوان یکی از زمینه‌های روان‌شناسی مثبت طی یک دهه اخیر جایگاه ویژه‌ای در حوزه سلامت روان، روان‌شناسی تحول و روان‌شناسی خانواده به خود اختصاص داده است (هوئر، ۲۰۱۸). شادی از موضوعات اصلی روان‌شناسی مثبت است و ارتباطی قوی بین شادکامی با سلامت روان وجود دارد. شادکامی به عنوان یکی از مهم‌ترین نیازهای روانی، نه تنها تأثیرات عمده‌ای بر شکل گیری شخصیت و زندگی انسان دارد، بلکه اهمیت زیادی در سلامت روانی و مقابله با مشکلات دنیای امروز دارد. شادکامی احساس بهزیستی درونی است که افراد را برای سود بردن از تفکرات، هوش، خود آگاهی، حس مشترک و ارزش‌های معنوی توانند می‌کند و می‌توانند متغیر بسیار مهمی در کیفیت زندگی افراد سالم‌مند باشد، به همین دلیل شناسایی متغیرهای مرتبط با شادکامی می‌تواند اهمیت شایانی داشته باشند در افراد فربه به دلیل مشکلات در بعد هیجانی، شادکامی نیز تحت تأثیر قرار گرفته و کاهش می‌یابد. از سویی دیگر، درد و رنج حاصل از بیماری، نگرانی از قضاوت دیگران، ترس از تنهایی، عوارض حاصل از درمان، کاهش میزان عملکرد، اختلال در تصویر ذهنی، مشکلات جنسی، از جمله عواملی هستند که بهداشت روانی افراد فربه را دچار اختلال می‌سازد و شادکامی این افراد به خطر می‌افتد (تاملینسون، کیفیت، راوانا و لوملی، ۲۰۱۷).

تمایزیافتگی^۲ مهم‌ترین مفهوم نظریه سیستم‌های خانواده بوئن است. هسته بنیادی دیدگاه بوئن مفهوم "تمایز خود" است که در این نگره توانایی ایجاد تعادل در دو سطح درون‌روانی و فراروانی (بین فردی) تعریف می‌شود. زیربنای نظری همه مفاهیم این است که همیشه نوعی اضطراب مزمن در زندگی وجود دارد این اضطراب مزمن به عنوان جزء لاینفک زندگی همیشه و در همه موقعیت‌ها وجود دارد (دوبا و همکاران، ۲۰۱۸). تمایزیافتگی با کیفیت زندگی رابطه دارد. به سخن دیگر هر اندازه تمایزیافتگی بالا باشد کیفیت زندگی هم افزایش می‌یابد (کیم و یونگ، ۲۰۱۵). افراد تمایزیافتگه برای تجربه عواطف عمیق احساس آزادی می‌کنند و دارای قابلیت نظم بخشی به هیجانات هستند. آن‌ها قادرند افکار شخصی خود را شناسایی و ابراز کنند. افرادی که به کامل‌ترین سطح تمایز می‌رسند مرزبندی خود تعریف شده‌ای دارند در حالی که افراد

1. Happiness

2. Differentiation

تمایزیافته از نظر هیجانی، مشکلات روان‌شناختی بی‌شماری را تجربه می‌کنند (کابر-سانچز و فریدلندر، ۲۰۱۷).

روان‌نوجوری^۱ تمایل عمومی به تجربه‌ی عواطف منفی مانند ترس، دستپاچگی، عصبانیت، احساس گناه و نفرت را تشکیل می‌دهند. روان‌نوجوری یک ویژگی شخصیتی است و یکی از پنج خصیصه مهم برای تعریف کلی شخصیت به کار می‌رود (یتس، مارتین و پتری، ۲۰۱۷). ویژگی‌هایی مانند هوش، شوخ طبعی، واقع‌بینی، خودآگاهی، حساسیت نسبت به دیگران و اضطراب اجتماعی، تغییرات خلق و خو، اضطراب و پریشانی، سلامت عمومی ضعیفتر و واکنش‌های احساسی منفی، با روان‌نوجوری مرتبط هستند. در نتیجه افراد روان‌نوجور معمول رمان‌تیک بوده، روابط شخصی و خانوادگی دشوار و ناموفقی دارند و نمی‌توانند در حفظ شغلشان موفق باشند، این افراد به طور کلی از زندگی راضی نیستند. بیشتر افراد روان‌نوجور خودشان را در دام الگوهای ناهنجار می‌اندازند (پالاس و همکاران، ۲۰۱۶). روان‌نوجوری شدید می‌تواند فلچ‌کننده باشد؛ و باعث ایجاد مشکلات مزمن شود. این ویژگی رفتاری می‌تواند به وسیله سایر ویژگی‌های شخصیتی تحت تأثیر قرار بگیرد. برای کاهش مشکلات ناشی از روان‌نوجوری باید انگیزه ایجاد کرد، درباره مزیت‌های تغییر رفتار فکر کرد و از دیگران کمک گرفت. می‌توان از درمان‌های گروهی و سایر درمان‌های مبتنی بر کمک به خود، استفاده کرد و جنبه‌های مثبت روان‌نوجوری را تقویت کرده و به این طریق روان‌نوجوری را به نفع خود تغییر داد. علاوه بر آن، خوش‌بینی، راهکارهای مقابله‌ای و تصویر بدنی به عنوان متغیرهای مرتبط با شادکامی در نظر گرفته می‌شوند (وانگ و همکاران، ۲۰۱۹).

خوش‌بینی^۲ یا تفکر مثبت به عنوان یکی از زیر طبقات اصلی رویکرد روان‌شناسی طبقه‌بندی می‌شود که در طی یک دهه اخیر جایگاه ویژه‌ای را در حوزه روان‌شناسی تحول، روان‌شناسی خانواده و بهداشت روان به خود اختصاص داده است. به بیان دیگر، خوش‌بینی یا تفکر مثبت تمایل به اتخاذ امیدوارانه‌ترین دیدگاه است و به یک پیش‌آمدگی عاطفی و شناختی در خصوص این که چیزهای خوب مهمتر از چیزهای بد است اشاره دارد که این خود مستلزم آن است که یک شخص چگونه پیامدها و نتایج زندگی را ارزیابی و پیش‌بینی می‌کند (سنک و دمیر، ۲۰۱۶). خوش‌بینی عبارت است از انتظارات مثبت و مطلوب ذهنی نسبت به آینده (سرلاچیسا و همکاران، ۲۰۱۷). در خصوص فواید خوش‌بینی و تاثیر آن بر سلامت روان شواهد محکمی وجود دارد. افراد خوش‌بین انتظار بالایی برای انجام دادن تکالیف یا دستیابی به اهداف که در حد طبیعی چالش انگیزند، از خود نشان می‌دهند (منزنی و همکاران، ۲۰۱۵). شواهد نشان می‌دهد که خوش‌بین بودن در دستیابی به اهداف و رویارویی با مشکلات و معضلات بسیار سودمند است. به طور کلی، خوش‌بینی صفتی است که طبق شواهد پژوهشی از لحاظ جسمانی و روان‌شناختی می‌تواند مفید باشد (ورم و بنیامینی، ۲۰۱۴). توجه به ظاهر در چارچوب اجتماعی، امری بهنجار پسندیده و حتی در حد متعادل نشان دهنده سلامت روانی است، اما در جوامع امروزی به علت تاکید بیش از حد بر زیبایی این توجه شکل افراطی به خود گرفته است. به گونه‌ای که تقریباً هر کس حداقل یک بار در زندگی احساس شرم و نارضایتی از ظاهر خود داشته‌اند و این امر مختص قشر خاص طبقه اجتماعی و سطح تحصیلات خاصی نمی‌شود (تیگمن و

1. Neuroticism

2. Optimism

اسلاتر، ۲۰۱۷). دامنه تصویر بدنی و نگرانی در مورد آن مشغله ذهنی بسیاری از افراد می‌باشد و روزانه زمان و هزینه‌ی زیادی صرف تغییرات ظاهری در بدن می‌کنند و دوست دارند در ارزیابی خود از تصویر بدنی لاغرتر و از لحاظ چهره و صورت ارزشیابی مطلوبی کسب کنند. مطالعات نیز نشان دادند میل به لاغری در بین افراد از ۶ سالگی وجود دارد. اختلال در تصویر بدنی می‌تواند به مسائلی نظری کم اشتهاهی، پراستهایی روانی، تغییر متعادل وزن، اختلال در خواب، فقدان نیرو، سرزنش خود و احساس گناه بدون دلیل منجر گردد. این اختلالات زمانی که جامعه و زنان بر تناسب اندام و لاغری تاکید کنند افزایش می‌یابد. این تاکیدات جامعه بر تناسب اندام موجب کاهش شادکامی افراد می‌شود (وئلکر و همکاران، ۲۰۱۵).

شواهد نشان می‌دهد که تصویر مثبت از جسم به طور مستقیم و معنادار با شادکامی و درک فرد از تصویر بدن رابطه دارد (شیرها و سینگوی، ۲۰۱۶). همچنین، مطالعات حاکی از این است که رضایت از بدن به طور مثبت شادکامی ذهنی را پیش‌بینی می‌کند و شاخص توده بدن با رضایت از تصویر بدن ارتباط منفی دارد، اما ارتباط مستقیم با شادکامی را نشان می‌دهد (سومی و همکاران، ۲۰۱۵). علاوه بر این پژوهش‌ها نشان داده‌اند که در زمینه بهزیستی در همه زمینه‌ها، خوش‌بینی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. نگران نسبت به آینده و زندگی می‌تواند در زندگی فرد بسیار تاثیر گذار باشد. اهمیت خوش‌بینی در این است که قادر است سلامت روان را تحت تاثیر قرارداده و در جنبه‌های مختلف زندگی نقش داشته باشد (جنکاوسکین و بسویسین، ۲۰۱۹). یک مطالعه نشان داده است که خوش‌بینی می‌تواند به کاهش "شاخص توده بدنی"^۱ کمک کند (سرلاشیسا و همکاران، ۲۰۱۷). این مطالعه نشان داد که خوش‌بینی با رژیم غذایی مناسب و پایین بودن شاخص توده بدنی همبستگی مثبت دارد و این که چگونه خوش‌بینی می‌تواند به فرد انگیزه لازم برای برخورداری از رژیم غذایی سالم به اضافه ورزش کردن برای کاستن از وزن را ببخشد. همچنین، این پژوهش در دراز مدت نشان داد که خوش‌بینی بالا در دوره جوانی با شاخص توده بدنی در بزرگسالی و سالمندی همبستگی منفی دارد. علاوه بر این، معلوم شد که خوش‌بینی افراد را در مقابل فشار روانی محافظت کرده و سبب سالمتر ماندن آن‌ها می‌شود.

شواهد حاکی از این است که خوش‌بینی از چاقی جلوگیری می‌کند. به عبارت دیگر، خوش‌بینی با محافظت فرد از فشارهای روانی که با افزایش وزن بدن همراه است معمولاً مانع از چاقی وی می‌شود. افزایش وزن می‌تواند مشکلات مرتبط با سلامتی نظیر بیماری‌های قلبی و عروقی یا دیابت نوع ۲ را به دنبال داشته باشد (هری و همکاران، ۲۰۱۶). شاخص توده بدنی بر اساس نسبت قد و وزن محاسبه شده و نشان می‌دهد که فرد کمی وزن، وزن طبیعی، پروزنی، یا چاقی دارد. برخورداری از وزن متعادل هدف مشترکی در بین افراد جوامع سراسر دنیا است. این نتایج حاکی از این است که افراد خوش‌بین در خصوص کاهش وزن به نتایج بهتری دست می‌یابند زیرا این قبیل افراد با چالش‌ها بهتر مقابله کرده و آن‌ها را مدیریت می‌کنند (منزی و همکاران، ۲۰۱۵). همچنین، پژوهشگران یافته‌نده که خوش‌بینی می‌تواند آثار مثبت جسمانی و روانی در سالمندی داشته باشد (ورم بنیامینی، ۲۰۱۴). علاوه بر این، خوش‌بینی با نشانه‌های افسردگی و فرآیند پیر شدن همبستگی داشته و هرچه خوش‌بینی در افراد بیشتر باشد کمتر با مشکلات سالمندی روبرو خواهد شد (تاکر، ۲۰۲۱). در پژوهشی دیگر زنان باردار دارای صفت خوش‌بینی بالا در مقایسه با زنان دارای صفت

بدبینی بالا پس از زایمان راحت‌تر وزن دوران بارداری را کاهش می‌دادند (هری و همکاران، ۲۰۱۶). سایر پژوهش‌های بین فعالیت و تحرک بدنی و خوش‌بینی همبستگی مثبت گزارش کردند. همچنین، شواهد نشان می‌دهد که فعالیت بدنی به کاهش افسردگی منجر می‌شود (براون، رنس و وارن، ۲۰۱۵). افزایش وزن و چاقی والدین یکی از عوامل خطر بروز چاقی در فرزندان شناخته شده است. با این حال، شواهد نشان می‌دهد که عوامل روانی - اجتماعی ممکن است گسترش چاقی از نسلی به نسل دیگر را تعدیل کنند. عوامل روانی اجتماعی که احتمالاً در انتقال‌بین نسلی چاقی دخالت دارند عبارتند از افسردگی، فشارهای روانی اجتماعی و حمایت اجتماعی (سرلاشیسا و همکاران، ۲۰۱۷).

با توجه به حساسیت‌های افراد فربه و کمبود توجه اطراحیان به این دوره، بررسی و انجام پژوهش‌هایی در رابطه با افراد فربه و روان‌شناختی ضروری به نظر می‌رسد. با بررسی عوامل مرتبط با شادکامی و اهمیت آن در ایجاد شخصیت سالم می‌توان وضعیت روانی افراد فربه را بهبود بخشید و می‌توان با ارائه این ارتباط از آن به عنوان یک واکسیناسیون در مقابل شادکامی را به افراد فربه القا کرد. همچنین، با توجه به اهمیت متغیرهای مذکور به خصوص اهمیت شادکامی و نگرانی در مورد آن که یکی از مشغله‌های مهم افراد فربه می‌باشد. همچنین بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که رابطه متغیرهای شادکامی با ویژگی‌های شخصیت، تمایزیافتگی، خوش‌بینی، راهبردهای مقابله‌ای و تصویر بدنی به طور جداگانه مورد بررسی قرار گرفته است اما مدلی که تمام متغیرهای پژوهش حاضر را به طور همزمان و با بررسی نقش میانجی تصویر بدنی و خوش‌بینی در افراد چاق مورد بررسی قرار داده باشد، یافت نشد. هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی شادکامی براساس روان‌نچوری و تمایزیافتگی خویشنده افراد فربه با میانجی‌گری تصویر بدنی و خوش‌بینی در زنان و مردان فربه بود. بنابراین سوال پژوهش حاضر از این قرار بود:

۱- آیا شادکامی بر اساس روان‌نچوری و تمایزیافتگی خویشنده افراد فربه با میانجی‌گری تصویر بدنی و خوش‌بینی در زنان و مردان فربه قابل پیش‌بینی است؟

روش پژوهش

این پژوهش توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل افراد مبتلا به چاقی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و روان‌شناسی منطقه ۱ شهر تهران در سال ۱۴۰۰ بود. علت انتخاب منطقه یک تهران، در دسترس بودن برای پژوهشگر می‌باشد. نمونه پژوهش حاضر شامل ۲۱۰ نفر از افراد مبتلا به چاقی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و روان‌شناسی منطقه ۱ شهر تهران در سال ۱۴۰۰ بود. روش نمونه‌گیری در دسترس و براساس ملاک‌های ورود و خروج از پژوهش انتخاب شدند. بنا به نظر کلاین، اگر از الگوی معادلات ساختاری استفاده شود، حدود ۱۵ نمونه برای هر متغیر آشکار لازم است. همچنین حداقل تعداد نمونه ۲۰۰ قابل دفاع است. در این مطالعه ۱۲ متغیر آشکار بررسی شد که بنا به مبانی نظری کلاین برای انتخاب نمونه، برای هر مولفه ۱۵ نمونه در نظر گرفته شد به ۱۸۰ آزمودنی نیاز است. ولی برای کنترل احتمال ریزش آزمودنی و دستیابی به نتایج با اعتبار بیشتر تعداد نمونه به ۲۵۰ نفر افزایش یافت. معیار برای انتخاب افراد فربه در این پژوهش تشخیص چاقی توسط پزشک بود. معیارهای ورود عبارت هستند از: ابتلا به چاقی براساس تشخیص پزشک، دامنه سنی بین ۳۰ تا ۵۰ سال، سطح تحصیلات دیپلم تا کارشناسی ارشد و نداشتن بیماری‌های

مزمن و اختلالات روانی براساس تایید روان‌شناس بود. بروز فشارزاهای بزرگ ناشی از حوادث پیش‌بینی‌نشده مانند مرگ یکی از اقوام درجه اول یا طلاق و عدم پاسخ به تمامی سوالات پرسشنامه‌ها نیز به عنوان معیارهای خروج از پژوهش در نظر گرفته شد.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه شادکامی آكسفورد^۱. این پرسشنامه توسط آرگایل و لو در سال ۱۹۹۰ ساخته شد (آرگایل و لو، ۱۹۹۰). شیوه ساخت آن به این گونه بود که این پژوهشگران از طریق رایزنی با بک، جملات مقیاس افسردگی بک را وارونه کردند و ۲۱ عبارت به دست آمد. سپس ۱۱ عبارت به آن افزودند و در نهایت با بررسی‌های نهایی ابزار ۲۹ عبارت طراحی آمد، که دارای ۵ مولفه رضایت از زندگی، رضایت خاطر، حرمت خود، خلق مثبت و انرژی مثبت می‌باشد. این پرسشنامه ۴ گزینه‌های است که نمره گذاری گزینه‌های هر عبارت به ترتیب عبارت است از: الف=صفر؛ ب=۱؛ ج=۲؛ د=۵؛ ه=۷. بدین ترتیب بالاترین نمره، ۸۷ است که بیانگر بالاترین حد شادکامی بوده و کمترین نمره این پرسشنامه صفر است. نمره پایین‌تر از ۵۸ نشان دهنده پایین بودن شادکامی فرد می‌باشد و نمره بالاتر از ۱۱۶ نشان‌دهنده بالا بودن شادکامی در فرد می‌باشد. اندازه گیری ثبات از طریق بازآزمایی با فاصله زمانی ۴ هفته، ضریب همبستگی ۰/۷۸ را به دست آمد. به منظور تعیین روایی صوری، ابزار به ۷ از کارشناسان روان‌شناسی دانشگاه تهران ارایه گردید که توان "پرسشنامه شادکامی آكسفورد" را در سنجش شادکامی مورد تایید قرار دادند. در پژوهش آرگایل و لو (۱۹۹۰) تحلیل عاملی اکتشافی منجر به استخراج ۷ عامل از "پرسشنامه شادکامی آكسفورد" منجر شد که ۰/۳۳ از واریانس سوال‌ها را تبیین می‌کنند. علاوه بر این، تحلیل عاملی تاییدی این نتیجه را در برداشت که این پرسشنامه را می‌توان به عنوان یک سازه تک بعدی برای اندازه گیری میزان شادکامی در نظر گرفت. کاستا و مک‌کری (۲۰۰۴) در پژوهش خود با استفاده از آلفای کرونباخ، ضریب ۰/۸۵ به دست آمد؛ و پایایی با روش اسپیرمن-براون ۰/۷۹ محاسبه شد. نور (۱۹۹۳) با یک نمونه ۸۰ نفری ضریب پایایی ۰/۸۴ را به دست آورد. فرنهم و بروینگ با ۱۰۱ نفر آزمودنی آلفای ۰/۸۷ را گزارش کرد (فرنهم و بروینگ، ۱۹۹۰). در مطالعه حاضر، ضرایب پایایی مبتنی بر همسانی درونی به روش ضریب آلفای کرونباخ در یک نمونه ۵۷ نفری از دانشجویان رشته‌های علوم انسانی دانشگاه ازاد اسلامی واحد ساوه در دامنه‌ای ۰/۸۶ بدست آمده است. روایی این پرسشنامه به روش روایی واگرا (تشخیصی) مورد تایید قرار گرفت.

۲. مولفه روان‌نچوری^۲. سوالات روان‌نچوری برگرفته از پرسشنامه ۶۰ ماده‌ای پرسشنامه پنج عاملی نئو می‌باشد. این مولفه دارای ۱۲ سوال پنج گزینه‌ای است که بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای نمره گذاری شده است که گزینه‌های آن از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵ طراحی شده است، به طوری که نمره ۱۲ نشان‌دهنده کمترین میزان روان‌نچوری درین افراد و نمره ۶۰ نشان‌دهنده بیشترین میزان روان‌نچوری درین افراد می‌باشد، البته طریقه نمره گذاری تعدادی از ماده‌ها (سوالات شماره ۳-۶-۱۲) به صورت معکوس است. در پژوهش نور پایایی مولفه روان‌نچوری این پرسشنامه برابر با ۰/۷۲ گزارش شده است (نور، ۱۹۹۳). در پژوهش فرشی و همکاران، روی یک گروه ۱۰۰ نفری از دانشجویان دانشگاه شیراز ضریب آلفای مولفه

1. Oxford Happiness Questionnaire
2. Component Neuroticism

روان‌رنجوری، ۰/۸۵۴ محسوبه شد (گروسوی فرشی و همکاران، ۱۳۸۰). سیلوا و همکاران نیز مقدار ضریب آلفای این زیرمقیاس در یک نمونه ۱۱۷۱ نفری از جمعیت عمومی در اسپانیا و یک گروه ۱۴۴۴ نفری از دانشجویان دانشگاه‌های اسپانیا به ترتیب ۰/۸۸ و ۰/۸۹ به دست آوردند (سیلوا و همکاران، ۱۹۹۴). در پژوهش حاضر، آلفای کرونباخ برای مولفه روان‌رنجوری، برون‌گرایی، باز بودن به تجربه، وجودی بودن و توافق به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۷۱، ۰/۷۶، ۰/۷۶ و برای کل پرسشنامه ۰/۸۰ به دست آمد. روایی این پرسشنامه به روش روایی واگرا (تشخیصی) مورد تایید قرار گرفت و همه شاخص‌ها بالاتر از ۰/۷ به دست آمدند.

۳. پرسشنامه تمایزیافتگی خود! این پرسشنامه توسط اسکورون و فریدلندر در سال ۱۹۹۸ با ۴۳ عبارت و ۴ مولفه واکنش‌پذیری عاطفی، جایگاه من، گریز عاطفی و هم‌آمیختگی با دیگران و در طیف لیکرت ۶ درجه‌ای طراحی شد (اسکورون و فریدلندر، ۱۹۹۸). مولفه واکنش‌پذیری عاطفی (۱۱ عبارت شامل ۶-۱۰-۱۴-۱۸-۲۱-۲۶-۳۰-۳۴-۳۸-۴۰) بازتاب دهنده درجه‌ای است که فرد به محرك محیطی با حساسیت بیش از حد یا با تغییرپذیری عاطفی پاسخ می‌دهد. مولفه جایگاه من (۱۱ عبارت شامل ۴-۷-۱۱-۱۵-۱۹-۲۷-۳۱-۳۷-۴۱-۴۳) که در کنار تعریف واضح حس خود، میزان وفاداری به عقاید شخصی را در زمانی که فرد مجبور به انجام خلاف عقاید خود است، مشخص می‌کند. مولفه گریز عاطفی (۱۲ عبارت شامل ۲-۳-۸-۱۲-۱۶-۲۰-۲۴-۲۸-۳۲-۳۶-۴۲-۳۹-۴۲) نشان دهنده احساس ترس از صمیمت و احساس آسیب‌پذیری بیش از حد در ارتباط با دیگران است. سرانجام مولفه هم‌آمیختگی با دیگران (۹ عبارت شامل ۵-۹-۱۳-۱۷-۲۱-۲۲-۲۵-۳۳-۳۵)، نشان دهنده درگیری در روابط بیش از حد عاطفی با دیگران است. حداقل و حداکثر نمره در این پرسشنامه به ترتیب برابر با ۴۳ تا ۲۱۵ می‌باشد، که از ۴۳ تا ۸۶ برای خیلی کم تا ۱۷۲ تا ۲۱۵ برای خیلی زیاد سطح بندی می‌شود. در پژوهش قره‌باغی و آلفای کرونباخ توسط سازندگان در گروه‌های مختلف عادی و در خطر محسوبه شده است. ضریب پایابی همسانی درونی این مقیاس از طریق آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۷۶ تا ۰/۹۰ به دست آمده است. ضریب پایابی بازآزمایی این مقیاس ۰/۸۱ گزارش شده است. همچنین برای تعیین ابعاد پرسشنامه از روش تحلیل مولفه‌های اصلی استفاده کرده و نتایج حاکی از اعتبار سازه‌ای آن بود. ضرایب همسانی درونی برای خرده مقیاس واکنش‌پذیری عاطفی، جایگاه من، گریز عاطفی و هم‌آمیختگی با دیگران و کل پرسشنامه به ترتیب برابر ۰/۸۸، ۰/۷۹، ۰/۷۰، ۰/۸۵، ۰/۷۹ و ۰/۸۸ به دست آمد بشارت و همکاران، ۱۳۹۴). فخری و همکاران با استفاده از روش تحلیل مولفه‌های اصلی روی داده‌های حاصل از اجرا این پرسشنامه بر روی ۳۸۴ دانشجوی دانشگاه شیراز به مقدار مطلوبی از شاخص KMO (۰/۷۹) دست یافت (فخری و همکاران، ۲۰۱۴). در مطالعه حاضر، ضرایب آلفای کرونباخ برای نمره کل و ۴ مولفه فوق به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۷۲، ۰/۸۳، ۰/۸۱ و ۰/۷۱ به دست آمد. روایی این پرسشنامه به روش روایی واگرا (تشخیصی) مورد تایید قرار گرفت.

۴. پرسشنامه روابط چندبعدی بدن-خود؟ این پرسشنامه توسط کش و همکاران (۱۹۸۵) و (۱۹۸۶) به منظور ارزیابی تصویر بدن و جهت ارزیابی نگرش فرد درباره ابعاد مختلف ساختار تصویر بدنی و نگرش

1. Differentiation of Self Questionnaire

2. Multidimensional Body-Self Relations Questionnaire

فرد به تصویر بدنی طراحی شده است. این پرسشنامه شامل بخش‌های ارزیابی، شناختی و رفتاری است و آگاهی فرد از سلامتی و یا احساس بیماری را نیز در بر می‌گیرد. نسخه اول این پرسشنامه در سال ۱۹۸۳ طراحی شد که شامل ۲۹۴ عبارت بود. در ویرایش دوم، بخش‌های تکراری حذف و بعضی از بخش‌ها براساس ملاک‌های جدید جایجا شدند. روایی بخش‌های اصلی پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت و تایید شد. همچنین، پایایی آن ۰/۸۱ گزارش شد (براون، کش و میکولکا، ۱۹۹۰). این پرسشنامه دارای مولفه‌های ارزیابی از ظاهر، آگاهی از ظاهر، ارزیابی تناسب بدنی، آگاهی از تناسب بدنی، ارزیابی سلامتی، آگاهی از سلامتی، رضایت از بخش‌های مختلف بدنی، مشغولیت فکری در ارتباط با اضافه وزن و ارزیابی وزن خود می‌باشد. نحوه نمره گذاری به این ترتیب است که نمره ۱ برای کاملاً مخالف و نمره ۵ برای کاملاً موافق در نظر گرفته شده است. امتیاز بالاتر، نشان دهنده رضایت بیشتر می‌باشد. سبک-السباخ و همکاران با اجرای بر روی ۵۲۳ آزمودنی نتایج تحلیل عاملی تاییدی حاکی از برازش مطلوب داده‌ها بود. همچنین، اعتبار همگرا و واگرا در حد مطلوب به دست آمد (سبک-السباخ و همکاران، ۲۰۱۴). در مطالعه حاضر، آلفای کرونباخ کل و خرده مقیاس‌های این پرسشنامه بین ۰/۶۷ تا ۰/۸۸ به دست آمد. روایی این پرسشنامه به روش روایی واگرا (تشخیصی) بالاتر از ۰/۷ به دست آمده است و مورد تایید قرار گرفت.

۵. آزمون جهت گیری زندگی! این پرسشنامه توسط شیر و همکاران سال ۱۹۹۴ مورد تجدید نظر قرار گرفت (شیر و کارور، ۱۹۸۵). این آزمون برای ارزیابی تفاوت‌های فردی در خوشبینی و بدبینی عمومی با هدف سنجش خوشبینی سرشی طراحی شد. فرم اصلی و اولیه این آزمون ۱۲ عبارت و آزمون تجدیدنظر شده دارای ۱۰ عبارت است. این آزمون دارای ۲ مولفه شامل خوشبینی و بدبینی است. نمره گذاری آن به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از صفر (کاملاً مخالف) تا ۴ (کاملاً موافق) می‌باشد. نمره بالاتر بیانگر خوشبینی بالاتر است. در پژوهش شو-بردا و همکاران نتایج تحلیل عاملی اکتشافی به روش تحلیل مولفه‌های اصلی بیانگر ساختار تک عاملی آن انجام شد و همچنین، ضریب آلفای کرونباخ کل ماده‌ها برابر ۰/۷۵ به دست آمد (شو-بردا، و همکاران، ۲۰۱۷). همچنین در پژوهش هینز و همکاران نتایج تحلیل عاملی تاییدی حاکی از دو عامل همبسته بود. همبستگی بین زیرمقیاس خوشبینی و زیرمقیاس بدبینی در میان جوانان و افراد تحصیلکرده قوی (برابر با ۰/۸۷۵) بود (هینز و همکاران، ۲۰۱۷). در این مطالعه، ضرایب همسانی درونی زیرمقیاس‌های خوشبینی، بدبینی و نمره کل آن به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۷۹ و ۰/۸۲ به دست آمد. روایی این پرسشنامه به روش روایی واگرا (تشخیصی) مورد تایید قرار گرفت و تمامی شاخص‌ها دارای بار عاملی مرتبط با متغیر خود و بالاتر از ۱/۰ بوده‌اند.

روش اجرا. پس از جلب موافقت مسئولین ۳ مرکز روان‌شناختی و مشاوره منتخب و دریافت مجوز از آن‌ها و امضای قرارداد اخلاقی مرکز مشاوره روان‌شناسی آموزش و پرورش و مرکز مشاوره روان‌شناسی ارمنان، پژوهشگر با مراجعته به این مراکز در زمان بندی معین، نمونه‌های مورد نیاز را انتخاب و با جلب موافقت و دادن آگاهی‌ها به آن‌ها درخصوص اهداف پژوهش، پرسشنامه‌های طرح پژوهشی برای تکمیل در اختیار مرکز مشاوره روان‌شناسی آموزش و پرورش و مرکز مشاوره روان‌شناسی ارمنان قرار گرفت فرایند نمونه گیری و اجرای ابزار ۲ ماه متوالی به طول انجامید. اجرای ابزار بر روی شرکت کنندگان به صورت انفرادی و

در مکانی ثابت در مراکز موردنظر به انجام رسید. پس از بررسی ابزارها، پرسشنامه‌های ناقص و مخدوش کنار گذاشته شده و از مجموع ۲۵۰ شرکت‌کننده داده‌های تعداد ۲۱۰ پرسشنامه سالم استخراج شد. در مجموع، نرخ پاسخ ۸۴ درصد بود. این ملاحظات عبارت بودند از این که کلیه افراد به صورت کتبی اطلاعاتی در مورد پژوهش دریافت کرده و در صورت تمایل در پژوهش مشارکت می‌نمودند. این اطمینان به افراد داده شد که تمام اطلاعات محترمانه هستند و برای امور پژوهشی مورد استفاده قرار خواهند گرفت. در نهایت، به منظور رعایت حریم خصوصی، نام و نام خانوادگی شرکت‌کنندگان ثبت نشد. جهت تحلیل از نرم افزار معادلات ساختاری اموس نسخه ۲۳ استفاده شده است.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌ها نشان می‌دهد که ۷۷ نفر (۳۰/۸ درصد) از اعضای جامعه آماری را زن ۱۷۳ نفر (۶۹/۲ درصد) را مرد، تعداد ۴۰ نفر (۱۶ درصد) در رده سنی زیر ۳۰ سال، ۱۴۴ نفر (۵۷/۶ درصد) در رده سنی بین ۳۰ تا ۴۰ سال، ۶۶ نفر (۲۶/۴ درصد) بالاتر از ۴۱ سال، تعداد ۳۷ نفر (۱۴/۸ درصد) دیپلم، ۳۶ نفر (۱۴/۴ درصد) فوق دیپلم، ۱۳۴ نفر (۵۳/۶ درصد) لیسانس و ۴۳ نفر (۱۷/۲ درصد) کارشناسی ارشد تشکیل داده است. لازم به ذکر است که تعدادی از پاسخ دهنده‌گان برخی از سوالات جمعیت شناختی را بدون پاسخ گذاشته بودند. قبل از تحلیل داده‌ها ۴ مفروضه الگو تحلیل مسیر شامل داده‌های گم شده، داده‌های پرت، نرمال بودن و هم خطی چندگانه بررسی و مورد تایید قرار گرفتند.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
شادکامی	۴۵/۸۴	۹/۱۲	۰/۷۳	۰/۷۱
روان رنجوری	۱۷/۱۸	۵/۶۲	۰/۶۳	۰/۵۳
خوشبینی	۸/۴۳	۱/۸۰	۰/۵۴	۰/۷۳
تصویر بدنی	۲۴۴/۱۷	۴۸/۸۵	۰/۴۵	۰/۴۳
تمایزیافتگی	۱۲۷/۳۳	۳۵/۸۰	۰/۳۷	۰/۵۶

اطلاعات مندرج در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه را نشان می‌دهد. نتایج حاکی از آن است که داده‌ها به توزیع نرمال میل دارند.

جدول ۲. ضرایب مستقیم استاندارد الگوی فرضی شادکامی براساس روان رنجوری و تمایزیافتگی با میانجی‌گری تصویر بدنی و خوشبینی

P	P-value	S.E	B	مسیرهای مستقیم
>۰/۰۵	۰/۹۸۷	۰/۰۶۵	۰/۰۰۳	روان رنجوری به خوشبینی
>۰/۰۵	۰/۹۳۲	۰/۰۷۴	-۰/۰۱۶	روان رنجوری به تصویر بدنی
<۰/۰۰۱	۰/۰۱	۰/۰۶۶	۰/۲۸۶	تمایزیافتگی به خوشبینی

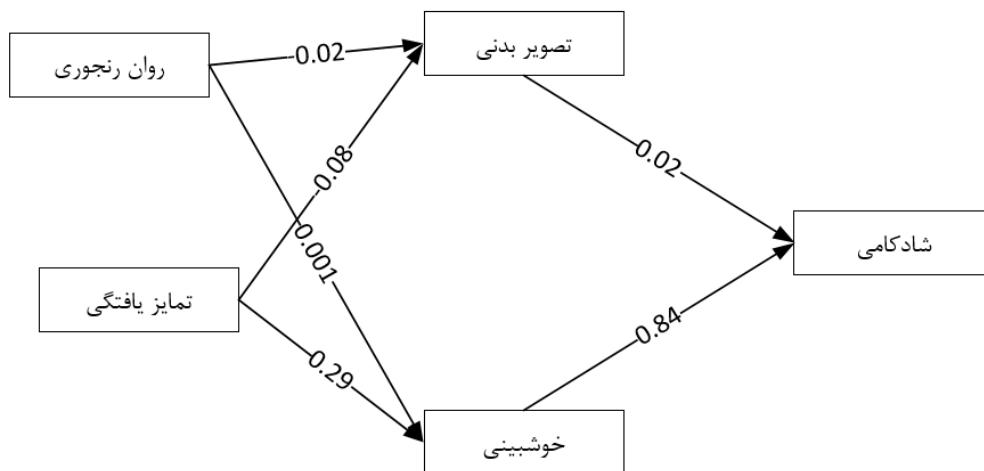
>0/0۵	0/۲۰۱	0/۰۶۸	-0/۰۷۷	تمایزیافتگی به تصویر بدنی
>0/0۵	0/۵۲۵	0/۰۳۴	0/۰۲۳	تصویر بدنی به شادکامی
<0/0۵	0/۰۱	0/۰۱۹	0/۸۳۹	خوشبینی به شادکامی
P	P-value	S.E	B	مسیرهای غیر مستقیم
<0/001	0/۹۶۸	0/۰۵۵	0/۰۰۲	روان رنجوری به شادکامی
<0/001	0/۰۱	0/۰۵۶	0/۲۳۹	تمایزیافتگی به شادکامی

در مرحله دوم جهت بررسی اثر غیرمستقیم همبستگی روان رنجوری و تمایزیافتگی با میانجی گری تصویر بدنی و خوشبینی بر شادکامی از آزمون بوت استرپ استفاده شد. با توجه به جدول بالا، مسیرهای غیرمستقیم در نظر گرفته شده با توجه به مقادیر استاندارد شده (β)، به دست آمده، مسیر غیرمستقیم، رابطه روان رنجوری با میانجی گری تصویر بدنی و خوشبینی بر شادکامی با توجه به روش برآورد بوت استرپ تایید نشد. ولی رابطه تمایزیافتگی با میانجی گری تصویر بدنی و خوشبینی بر شادکامی با توجه به روش برآورد بوت استرپ تایید شد.

جدول ۳. شاخص‌های برازنده‌گی الگوی پژوهش

شاخص برازش هنجار شده (NFI)	شاخص برازنده‌گی افزایشی (IFI)	شاخص خوبی برازنده‌گی تطبیقی (CFI)	شاخص برازنده‌گی (GFI)	جذر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)
0/۸۲۱	0/۸۳	0/۸۲۷	0/۹۰۵	0/۰۲۶

جدول ۳ نشان می‌دهد که مقدار RMSEA برای پژوهش حاضر بیانگر برازش نسبتاً قابل قبول مدل با داده‌ها است. بررسی سایر شاخص‌های برازش الگوی حاکی از آن است که الگوی‌های مورد نظر برازش مطلوبی با داده‌ها دارند.

شکل ۱. الگوی آزمون شده در حالت استاندارد

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌هایی به دست آمده در مورد فرضیه تحقیق، ملاحظه می‌شود که تمایزیافتنگی با میانجی‌گری تصویر بدنی، و خوشبینی موجب افزایش شادکامی در زنان و مردان فربه می‌شود، ولی روان‌نچوری با میانجی‌گری تصویر بدنی، و خوشبینی موجب افزایش شادکامی افراد فربه نمی‌شود. نتایج این پژوهش با یافته‌های برخی پژوهش‌ها مانند استیگر، آیشینگر و اسومی (۲۰۲۰)؛ یو و همکاران (۲۰۱۹) و بونساکسن و همکاران (۲۰۱۸) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت که عوامل و ویژگی‌های شخصیتی نسبت به عوامل اجتماعی بر شادکامی تاثیر بیشتری دارد و هر فرد ویژگی‌های روان‌شناختی منحصر به فردی را در زندگی و روابط افراد خود وارد می‌کند. این ویژگی‌ها و الگوهای آموخته شده فرد، می‌تواند شادکامی افراد فربه را کاهش دهد و یا بر عکس باعث تقویت شادکامی شود. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت از آنجا که روان‌نچوری ضعف انرژی روانی است و ناتوانی در تحقق بخشیدن به رفتارهایی که در دنیای بیرون اثر می‌گذارند، به ویژه رفتارهایی که در درونی شده‌اند (گارسیا-میرز و همکاران، ۲۰۲۰). ناتوانی در انتخاب، به ویژه در هنگام تصمیم‌گیری یکی از عنصرهای اصلی روان‌نچوری است و زمینه را برای کاهش شادکامی ایجاد می‌کند. به بیان دیگر می‌توان گفت ویژگی‌های شخصیتی اعم از روان‌نچوری می‌توانند پیش‌بینی کننده و زمینه‌ساز شادکامی افراد فربه باشند که در نتیجه آن ممکن است افراد فربه از زندگی خود رضایت و تعهد داشته باشند. از سوی دیگر، می‌توان گفت که درجه توانایی فرد برای اجتناب از تبعیت خودکار رفتار از احساسات و شناخت است.

در واقع، افراد بیشتر تمایل دارند تا خودمختاری بیشتری در روابط‌شان داشته باشند و مایلند صمیمیت بیشتری در روابط‌شان بدون غرق شدن در احساسات داشته باشند. افراد تمایزیافته به آسانی تحت تاثیر دیگران برای سهیم شدن یا جذب کردن اضطراب آن‌ها قرار نمی‌گیرند و به خاطر دیگران موضوعات، مشکلات، شکست‌ها یا اضطراب‌های نشانه آسیب را نشان نمی‌دهند (گوپتا و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین، می‌توان گفت که افراد تمایزیافته تعریف مشخصی از خود و عقایدشان دارند، می‌توانند جهت خویش را در زندگی انتخاب کنند و در موقعیت‌های عاطفی شدید که در بسیاری از افراد به بروز رفتارهای غیرارادی و گرفتن تصمیم‌های نافرجام منجر می‌شود، کنترل خود را از دست نداده و با در نظر گرفتن عقل و منطق تصمیم‌گیری کنند. چنین فرایندی احتمالاً به بروز سازگاری و شادکامی افراد فربه منجر شده است.

در تبیین رابطه تصویر بدن با شادکامی می‌توان گفت که یکی از جنبه‌های مهم شکل دهنده سلامت افراد، ظاهر جسمانی و تصویر بدنی آنهاست. ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی و تاکید زیاد جامعه بر جذابیت‌های ظاهری، مقایسه کردن افراد از لحاظ ظاهری و ارزش قایل شدن برای افراد زیبا و تسهیل امور برای آن‌ها و از طرفی ایجاد احساس بهتری به دلیل ظاهر و یا تجربه تمسخرآمیز از سوی دیگران می‌تواند فرد را در مقابل تصویر بدنی خود حساس نماید و این باعث کاهش شادکامی در افراد می‌شود (براه، ۲۰۲۰). نگرانی و دغدغه افراد فربه، نگرانی از عدم پذیرش از دید افراد مهم زندگی از جمله جنس مخالف آنهاست و تصویر بدنی به عواطف منفی و عزت نفس پایین منجر می‌شود. این حساسیت بسیار بالا و دغدغه‌های مکرر باعث کم رنگ شدن احساس شادکامی در افراد فربه می‌شود. اگر رضایت از تصویر بدنی بیشتر باشد با افزایش اعتماد به نفس، سلامت روان و دید مثبت نسبت به زندگی، شادکامی هم افزایش می‌یابد. از طرف دیگر، افرادی که

از شادکامی بالایی برخوردارند، احساس مورد توجه بودن و جذاب بودن در نگاه دیگران را تجربه می‌کنند که باعث می‌شود، دیدگاه مثبتی نسبت به خودشان داشته باشند. این احساسی رضایت از ظاهر، باعث کاهش نگرانی تصویر بدنی در فرد می‌گردد. همچنین، خوشبینی دارای رابطه مثبت با شادکامی است. به بیان دیگر خوشبینی با تاثیر بر نوع احساس‌ها و هیجان‌های فرد، نگرش مثبت و در نتیجه شادکامی را در پی دارد. یعنی افزایش توان خوشبینی، کاهش مشکلات هیجانی و فشار روانی را در پی دارد و کاهش این مشکلات موجب افزایش خوشبینی می‌شود. افراد خوشبین نسبت به افراد بدین اجتماعی‌ترند، از مهارت‌هایی بین فردی مطلوب‌تری برخوردارند، معاشرتی هستند و به راحتی می‌توانند یک شبکه اجتماعی حمایت‌گر در اطراف خود ایجاد نمایند (فریس و همکاران، ۲۰۲۰).

در واقع، هر چه ویژگی روان‌نجرور در افراد بیشتر شود، میزان شادکامی کاهش می‌یابد و بالعکس. تمایل عمومی به تجربه عواطف منفی همچون ترس، غم و اندوه و عصبیت و احساس گناه و نفرت، از ویژگی‌های افراد روان‌نجرور است. افراد روان‌نجرور، افرادی مضطرب، خجالتی، دمدمی مزاج با عزت نفس پایین هستند، آن‌ها مستعد اضطراب و افسردگی و بیشتر در معرض کاهش شادکامی قرار دارند (بنجنک و چن، ۲۰۲۰). افراد با ویژگی‌های روان‌نجروری بالا با موقعیت‌های تنیدگی از راهبردهای منفعانه از قبیل اجتناب، خودملامت‌گری، شیوه‌های مبتنی بر سنتیزه جویی‌بین فردی مانند واکنش‌های خصم‌مانه و تخلیه و بروون‌ریزی هیجانات منفی استفاده می‌کنند، لذا سطوح بالای روان‌نجروری، تجربه عواطف منفی را تشدید می‌کند که باعث پایین آمدن شادکامی افراد خواهد شد. سطح تمایزیافتگی افراد به علت عاقلانه عمل کردن و انعطاف‌پذیری متقابلاً بر محیط و زندگی اجتماعی و آینده فرد تأثیر می‌گذارد. یک فرد تمایزیافت‌هه در مورد هویت خودش امنیت دارد و می‌تواند به طور آزادانه وارد ارتباطات صمیمی شود، اهداف معنی‌داری را دنبال کند و به احتمال بیشتری در همه ابعاد زندگی خودش موفق شود. تمایزیافتگی فرد را قادر می‌سازد تابیین عملکرد هیجانی و عقلانی از یک سو و روابط صمیمانه و خودمختاری از سوی دیگر تعادل ایجاد کند. افراد با سطح بالای تمایزیافتگی دارای انعطاف‌پذیری نقشی، تماس صمیمی بیشتر و از لحاظ هیجانی ظرفیت بالاتری برای نزدیکی، صمیمیت و شادکامی دارند. این افراد می‌توانند با تفاوت در عقاید با احساسات تهدیدزایی دیگران بیشتر کنار بیایند و در موقعیت‌های تنش‌زا بهتر عمل کنند. ویژگی استدلالی، خودپیروی، هدفمندی، متعادل بودن، قضاوت اجتماعی درست، انتظارات تعديل شده قدرت تصمیم گیری قوی، خود کنترل بودن، مقاوم در برابر اضطراب و قابل اعتماد بودن فرد را قادر می‌سازد تا موضع شخصی را در روابط حفظ کند (مالکیت افکار، رفتار و احساسات فرد و حفظ یک هدایت درونی) در حالی که بر صمیمیت و تماس با سایرین ارزش می‌گذارد. فرد با تمایزیافتگی بالا سازگاری و شادکامی بهتر و بیشتر و توانایی بالاتری برای کنار آمدن با استرس را دارد و صمیمیت عاطفی و شادکامی بیشتری را نیز ضمن تشخیص و حفظ مرزهای مناسب تجربه می‌کند.

در سطح‌بین شخصی، شخص تمایز نایافته، تمایل دارد یا به طور کامل جذب احساسات دیگران شود و با جو عاطفی محیط حرکت کند و یا بر عکس، علیه دیگران واکنش نشان می‌دهد (اتلسی و استانبرگ، ۲۰۱۷). افراد تمایزیافت‌هه تعریف مشخصی از خود و عقایدشان دارند، می‌توانند جهت خویش را در زندگی انتخاب کنند و در موقعیت‌های عاطفی شدید که در بسیاری از افراد منجر به بروز رفتارهای غیرارادی و گرفتن

تصمیم‌های نافرجام می‌شود، کنترل خود را از دست نداده و با در نظر گرفتن عقل و منطق تصمیم‌گیری کنند. چنین فرایندی احتمالاً منجر به بروز سازگاری و شادکامی بهتر افراد شده است. در مقابل، افراد تمایز نایافته که هویت تعریف شده‌ای برای خود ندارند، در تنش‌ها و مسائل‌بین شخصی موجود، همراه با موج عاطفی خانواده حرکت می‌کنند و در نتیجه، اضطراب مزمن بالایی را تجربه می‌کنند و مستعد بروز انواع بیماری‌ها هستند (بین و شریدل، ۲۰۱۸).

با توجه به نگاه فرهنگ‌های مختلف در مورد افراد، نگرانی از تصویر بدن در گروه افراد فربه بیشتر بوده و باعث مشکلات زیادی از جمله عدم رضایت از ظاهر جسمانی و حتی دید منفی نسبت به اندام فیزیکی می‌شود، و افراد دارای این ارزیابی منفی تمایل دارند که خود را به تصور بدنی ایده آل نزدیک نمایند (پرنتو و وو، ۲۰۲۱). با توجه به روند جهانی شدن و گسترش فناوری اطلاعات، مژه‌های چغافیایی کم رنگ‌تر شده و ملل غیرغربی و به خصوص جوانان در معرض فرهنگ غربی قرار می‌گیرند.

شکی نیست که هر دو عامل الگوهای رسانه‌ای از زیبایی و فناوری‌های سلامت، در نارضایتی از بدن در افراد فربه نقش بسیار دارند. شواهد حاکی از این است که اختلالات تغذیه پدیدهای متاثر از فرهنگ است نه واپسنه و لذا باید نسبت به گسترش مشکلات مرتبط با خوردن و تصویر بدنی در جوامع در حال توسعه، توجه خاصی نشان داد. اصولاً ترس فرد از ارزیابی منفی توسط دیگران نیز به عزت نفس وی بر می‌گردد. زیرا فردی که عزت نفس پایینی دارد، به دلیل این که منابع درونی برای تقویت خود ندارد، بیشتر در جستجوی تایید دیگران است، به قضاوت و ارزیابی دیگران از خود اهمیت زیادی می‌دهد و از این که توسط دیگران طرد شود می‌ترسد و به این ترتیب زمینه پایین آمدن انگیزش تحصیلی در او شکل می‌گیرد. بنابراین هر چه افراد دارای نارضایتی از ظاهر خود و تداخل این نگرانی در عملکرد اجتماعی‌اش بیش‌تر باشند، میزان شادکامی افراد کاهش می‌یابد.

افراد با خوشبینی بالا انتظار دارند که امور عموماً مطابق نظر آن‌ها پیش برود و دیدگاه مثبتی از زندگی دارند. انتظار آن‌ها از این که امور نهایتاً تأثیر خود را می‌گذارند، آن‌ها را به تلاش و کوشش ترغیب می‌کند. خوشبینی پرتویی قوی از روشنایی را به درون گوشه‌های تاریک زندگی‌مان می‌اندازد و امکانات بالقوه را که در تاریک پنهان شده‌اند، اشکار می‌کند. فرد مثبت اندیش حوادث را از زاویه دید امید تفسیر می‌کند، مزیت‌های آن را کشف می‌کند، و راه حل‌های خلاقی را می‌یابد که آدم بدین متوجه آن‌ها نمی‌شود. خوشبین‌ها مشکل گشایند و نقشه‌هایی برای فعالیت طراحی کرده و سپس طبق آن عمل می‌کنند. خوشبین‌ها انتظار دارند که امور عموماً مطابق نظر آن‌ها پیش برود و دیدگاه مثبتی از زندگی دارند انتظار آنان از این که امور نهایتاً تأثیر خود را می‌گذارند، آن‌ها را به تلاش و کوشش ترغیب می‌کند و همین باعث افزایش میزان شادکامی در این افراد می‌شود.

موازین اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. با توجه به شرایط و زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سوال‌ها، شرکت‌کنندگان در مورد خروج از پژوهش مختار بودند. پس از اتمام پژوهش گروه گواه نیز تحت مداخله قرار گرفتند.

سپاس‌گزاری

این پژوهش به عنوان رساله دکتری رشته روان‌شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه انجام گرفته است. کد اخلاق مربوط به پروپوزال طرح از کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن با شناسه IR.IAU.R.REC.1400.017 اخذ شده است. تاریخ تصویب پروپوزال ۱۳۹۹/۱۲/۱۳ و کد پایان نامه ۱۳۹۳/۷۹ در دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه است. بدین وسیله از همه کسانی که در انجام دادن پژوهش یاری رساندند، سپاس‌گزاری می‌شود.

مشارکت نویسنده‌گان

پژوهش حاضر حاصل اقتباس از طرح پژوهشی نویسنده اول بود که توسط معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه به تصویب رسیده است. نویسنده این پژوهش در طراحی، مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری داده‌ها، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی‌سازی نقش داشت.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسنده‌گان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

بشارت، محمد علی، رستمی، رضا، قره باگی، فاطمه و غلامعلی لواسانی، مسعود. (۱۳۹۴). تمایزیافتگی و نشانه‌های اضطراب مزمن در سیستم هیجانی خانواده: طراحی و بررسی اثر بخشی مداخله‌ای بر اساس نظریه سیستم‌های خانواده بدون مقایسه اثربخشی درمان شناختی رفتاری (CBT) با روان‌درمانی بین فردی (IPT) بر افزایش رضایت زناشویی زنان باردار. *مشاوره و روان‌درمانی خانواده*, ۵(۱): ۲۴-۱.

گروسی فرشی، میرتقی، مهریار، امیرهوشنگ، و قاضی طباطبایی، سیدمحمد. (۱۳۸۰). کاربرد آزمون شخصیت NEO و بررسی ساختار و ساختار عاملی در دانشجویان دانشگاه‌های ایران. *علوم انسانی الزهراء*, ۱۱(۳۹): ۱۷۳-۱۹۸.

References

- Argyle, M., & Lu, L. (1990). Happiness and social skills. *Personality and Individual Differences*, 11(12), 1255-1261.
- Atlsasi, Y., & Stunnenberg, H. G. (2017). The interplay of epigenetic marks during stem cell differentiation and development. *Nature Reviews Genetics*, 18(11), 643-658.
- Bain, C. C., & Schridde, A. (2018). Origin, differentiation, and function of intestinal macrophages. *Frontiers in immunology*, 9, 2733.
- Benjenk, I., & Chen, J. (2020). Trends in self-payment for outpatient psychiatrist visits. *JAMA psychiatry*, 77(12), 1305-1307.
- Bonsaksen, T., Grimholt, T. K., Skogstad, L., Lerdal, A., Ekeberg, Ø., Heir, T., & Schou-Bredal, I. (2018). Self-diagnosed depression in the Norwegian general population—associations with neuroticism, extraversion, optimism, and general self-efficacy. *BMC Public Health*, 18(1), 1-9.
- Brah, A. (2020). Difference, diversity, differentiation: processes of racialisation and gender. In *Theories of Race and Racism* (pp. 503-518). Routledge.

- Brewin, C. R. (1990). Personality and happiness. *Personality and Individual Differences*, 11, 1093-1096.
- Brown, A., Rance, J., & Warren, L. (2015). Body image concerns during pregnancy are associated with a shorter breast-feeding duration. *Midwifery*, 31(1), 80-89.
- Brown, T. A., & Cash, T. F., & Mikulka, PJ (1990). Attitudinal body image assessment: factor analySiS of the body-Self relations questionnaire. *Journal of Personality Assessment*, 55(1/2), 135-144.
- Cabrera-Sanchez, P., & Friedlander, M. L. (2017). Optimism, self-differentiation, and perceived posttraumatic stress disorder symptoms: Predictors of satisfaction in female military partners. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*, 6(4), 235.
- Cash, T. F. (1985). Your body, yourself: A Psychology Today reader survey. *Psychol. Today*, 19(7), 22-26.
- Cash, T. F., Morrow, J. A., Hrabosky, J. I., & Perry, A. A. (2004). How has body image changed? A cross-sectional investigation of college women and men from 1983 to 2001. *Journal of consulting and clinical psychology*, 72(6), 1081.
- Cenk, D. S., & Demir, A. (2016). The relationship between parenting style, gender and academic achievement with optimism among Turkish adolescents. *Current Psychology*, 35(4), 720-728.
- Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R. (2008). *The Revised Neo Personality Inventory (neo-pi-r)*. Sage Publications, Inc.
- Dapelo, M. M., Bodas, S., Morris, R., & Tchanturia, K. (2016). Deliberately generated and imitated facial expressions of emotions in people with eating disorders. *Journal of Affective Disorders*, 191, 1-7.
- Doba, K., Berna, G., Constant, E., & Nandrino, J. L. (2018). Self-differentiation and eating disorders in early and middle adolescence: A cross-sectional path analysis. *Eating behaviors*, 29, 75-82.
- Fakhari, N., Latifian, M., Etemd, J. (2014). A study of psychometric properties of the Differentiation of Self Inventory-DSI for Iranian universities students. *Educational Measurement*. 4(15): 35-58.
- Friess, D. A., Yando, E. S., Abuchahla, G. M., Adams, J. B., Cannicci, S., Canty, S. W., ... & Wee, A. K. (2020). Mangroves give cause for conservation optimism, for now. *Current Biology*, 30(4), R153-R154.
- García-Mieres, H., De Jesús-Romero, R., Ochoa, S., & Feixas, G. (2020). Beyond the cognitive insight paradox: self-reflectivity moderates the relationship between depressive symptoms and general psychological distress in psychosis. *Schizophrenia Research*, 222, 297-303.
- Gupta, T., Haase, C. M., Strauss, G. P., Cohen, A. S., Ricard, J. R., & Mittal, V. A. (2020). Alterations in facial expressions of emotion: Determining the promise of ultrathin slicing approaches and comparing human and automated coding methods in psychosis risk. *Emotion*.
- Heery, E., Wall, P. G., Kelleher, C. C., & McAuliffe, F. M. (2016). Effects of dietary restraint and weight gain attitudes on gestational weight gain. *Appetite*, 107, 501-510.
- Hinz, A., Sander, C., Glaesmer, H., Brähler, E., Zenger, M., Hilbert, A., & Kocalevent, R. D. (2017). Optimism and pessimism in the general population: Psychometric properties of the Life Orientation Test (LOT-R). *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 17(2), 161-170.
- Hoeur, S. (2018). Happiness in the poorest communities: subjective well-being among adolescent waste pickers in Phnom Penh, Cambodia. *Journal of Psychological Researches*, 8(4), 133-144.

- Jankauskiene, R., & Baceviciene, M. (2019). Body image concerns and body weight overestimation do not promote healthy behaviour: Evidence from adolescents in Lithuania. *International journal of environmental research and public health*, 16(5), 864.
- Jin, J. X., & Hwang, H. (2019). Effects of the food web casting on college student's viewing happiness and attitude towards obesity. *Journal of Internet Computing and Services*, 20(4), 103-111.
- Kim, H. S., & Jung, Y. M. (2015). Self-differentiation, family functioning, life satisfaction and attitudes towards marriage among South Korean university students. *Indian Journal of Science and Technology*, 8(19), 1-8.
- Monzani, D., Steca, P., Greco, A., D'Addario, M., Pancani, L., & Cappelletti, E. (2015). Effective pursuit of personal goals: The fostering effect of dispositional optimism on goal commitment and goal progress. *Personality and Individual Differences*, 82, 203-214.
- Noor, N. M. (1995). Work and family roles in relation to women's well-being: A longitudinal study. *British Journal of Social Psychology*, 34(1), 87-106.
- Parenteau, S. C., & Wu, H. (2021). Religious Problem-Solving Styles and Life Satisfaction: Exploring God, the Will and the Way. *Journal of Religion and Health*, 60(6), 4451-4466.
- Scheier, M. E., & Carver, C. S. (1987). Dispositional optimism and physical well-being: The influence of generalized outcome expectancies on health. *Journal of personality*, 55(2), 169-210.
- Scheier, M. F., Carver, C. S., & Bridges, M. W. (1994). Distinguishing optimism from neuroticism (and trait anxiety, self-mastery, and self-esteem): a reevaluation of the Life Orientation Test. *Journal of personality and social psychology*, 67(6), 1063.
- Schou-Bredal, I., Heir, T., Skogstad, L., Bonsaksen, T., Lerdal, A., Grimholt, T., & Ekeberg, Ø. (2017). Population-based norms of the life orientation test-revised (LOT-R). *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 17(3), 216-224.
- Serlachius, A., Pulkki-Råback, L., Juonala, M., Sabin, M., Lehtimäki, T., Raitakari, O., & Elovainio, M. (2017). Does high optimism protect against the inter-generational transmission of high BMI? The Cardiovascular Risk in Young Finns Study. *Journal of psychosomatic research*, 100, 61-64.
- Sheerha, A., & Singhvi, M. (2016). How does positive visualization affect people's level of happiness and perception of their physical body image?. *Indian Journal of Positive Psychology*, 7(4), 472.
- Silva, F., Avia, D., Sanz, J., Martínez-Arias, R., Graña, J., & Sánchez-Bernardos, L. (1994). The five-factor model—I. Contributions to the structure of the NEO-PI. *Personality and Individual Differences*, 17(6), 741-753.
- Skowron, E. A., & Friedlander, M. L. (1998). The Differentiation of Self Inventory: Development and initial validation. *Journal of counseling psychology*, 45(3), 235.
- Stieger, S., Aichinger, I., & Swami, V. (2022). The impact of nature exposure on body image and happiness: An experience sampling study. *International journal of environmental health research*, 32(4), 870-884.
- Swami, V., Tran, U. S., Stieger, S., & Voracek, M. (2015). Associations between women's body image and happiness: Results of the YouBeauty. com Body Image Survey (YBIS). *Journal of Happiness Studies*, 16(3), 705-718.
- Tiggemann, M., & Slater, A. (2017). Facebook and body image concern in adolescent girls: A prospective study. *International Journal of Eating Disorders*, 50(1), 80-83.

- Tomlinson, R. M., Keyfitz, L., Rawana, J. S., & Lumley, M. N. (2017). Unique contributions of positive schemas for understanding child and adolescent life satisfaction and happiness. *Journal of Happiness Studies*, 18(5), 1255-1274.
- Tucker, A. (2021). The Relationship between Optimism and BMI in Generation Z-An Exploratory Investigation.
- Voelker, D. K., Reel, J. J., & Greenleaf, C. (2015). Weight status and body image perceptions in adolescents: current perspectives. *Adolescent health, medicine and therapeutics*, 6, 149.
- Vossbeck-Elsebusch, A. N., Waldorf, M., Legenbauer, T., Bauer, A., Cordes, M., & Vocks, S. (2014). German version of the Multidimensional Body-Self Relations Questionnaire—Appearance Scales (MBSRQ-AS): confirmatory factor analysis and validation. *Body image*, 11(3), 191-200.
- Wang, W., Xie, X., Wang, X., Lei, L., Hu, Q., & Jiang, S. (2019). Cyberbullying and depression among Chinese college students: A moderated mediation model of social anxiety and neuroticism. *Journal of affective disorders*, 256, 54-61.
- Wurm, S., & Benyamin, Y. (2014). Optimism buffers the detrimental effect of negative self-perceptions of ageing on physical and mental health. *Psychology & Health*, 29(7), 832-848.
- Yeatts, P. E., Martin, S. B., & Petrie, T. A. (2017). Physical fitness as a moderator of neuroticism and depression in adolescent boys and girls. *Personality and individual differences*, 114, 30-35.
- Yu, J., Putnick, D. L., Hendricks, C., & Bornstein, M. H. (2019). Long-term effects of parenting and adolescent self-competence for the development of optimism and neuroticism. *Journal of youth and adolescence*, 48(8), 1544-1554.
- Yuen, T. W. K., & Chu, W. W. L. (2019). Association between body mass index and happiness in Africa, the Russian Commonwealth, Europe, Latin America, and South Asia. *International Journal of Happiness and Development*, 5(2), 141-159.

***

(OHI) پرسشنامه شادکامی آكسفورد

۱) الف- احساس شادی نمی کنم

ب- نسبتا احساس شادی می کنم.

ج- خیلی شاد هستم.

د- بیش از حد شاد هستم.

۲) الف- نسبت به آینده خوشبین نیستم.

ب- نسبت به آینده خوشبین هستم.

ج- احساس میکنم آیندهای نوید بخش در انتظار من است.

د- احساس میکنم زندگی سرشار از امید پیش رو دارم.

۳) الف- در حقیقت از هیچ جنبه‌ای زندگی ام راضی نیستم.

ب- از بعضی از جنبه‌های زندگی ام راضی هستم.

ج- از بسیاری از جنبه‌های زندگی ام راضیت دارم.

د- از همه جنبه‌های زندگی ام کاملا راضی هستم

۴) الف- احساس می کنم کنترل چندانی بر زندگی ام ندارم.

ب- احساس می کنم تا اندازه‌ای بر زندگی ام کنترل دارم.

ج- احساس می کنم بیشتر اوقات بر زندگی ام کنترل دارم.

د- احساس می کنم بر تمام جنبه‌های زندگی ام کنترل دارم.

۵) الف- احساس می کنم زندگی ام چندان رضایت بخش نیست

ب- احساس می کنم زندگی رضایت بخش است.

ج-احساس می‌کنم زندگی بسیار رضایت بخش است
د-احساس میکنم زندگی بی‌نهایت رضایت بخش است.

۶) الف-از خودم چندان راضی نیستم.

ب-از آنچه هستم احساس رضایت می‌کنم.

ج-از آنچه هستم خیلی احساس رضایت می‌کنم.

د-از آنچه هستم شدیداً احساس رضایت می‌کنم.

۷) الف-هرگز بر رویدادهای زندگی اثر خوبی نمی‌گذارم.

ب-به ندرت بر رویدادهای زندگی اثر خوبی می‌گذارم.

ج-معمولاً بر رویدادهای زندگی اثر خوبی می‌گذارم.

د-همیشه بر رویدادهای زندگی اثر خوبی می‌گذارم.

۸) الف-با زندگی کنار می‌آیم.

ب-از نظر من زندگی خوب است.

ج-از نظر من زندگی خیلی خوب است.

د-من عاشق زندگی هستم

۹) الف-در واقع به دیگران علاقه‌ای ندارم.

ب-کم و بیش به دیگران علاقه دارم.

ج-خیلی به دیگران علاقه دارم

د-شدیداً به دیگران علاقه دارم.

۱۰) الف-تصمیم‌گیری برایم مشکل است.

ب-تصمیم‌گیری برایم نسبتاً آسان است.

ج-در بیشتر موارد، تصمیم‌گیری برایم آسان است.

د-به راحتی می‌توانم، هر نوع تصمیمی بگیرم.

۱۱) الف-شروع هر کاری برایم مشکل است

ب-شروع کارها برایم نسبتاً آسان است.

ج-شروع کارها برایم آسان است.

د-احساس می‌کنم می‌توانم هر کاری را به عهده بگیرم.

۱۲) الف-هنگام بیدار شدن از خواب به ندرت احساس رفع خستگی میکنم.

ب-گاه وقتی از خواب بیدار میشوم احساس رفع خستگی می‌کنم.

ج-معمولاً وقتی از خواب بیدار می‌شوم احساس رفع خستگی می‌کنم

د-همیشه وقتی از خواب بیدار می‌شوم احساس رفع خستگی می‌کنم.

۱۳) الف-احساس میکنم به هیچ وجه توان ونیرویی ندارم.

ب-احساس می‌کنم تا اندازه‌ای توان ونیرو دارم

ج-احساس میکنم سرشار از توان ونیرو هستم.

د-احساس می‌کنم بی‌اندازه توان ونیرو دارم.

۱۴) الف-احساس میکنم چیز زیبا و قشنگی در دنیا وجود ندارد.

ب-بعضی چیزهای دنیا را زیبا می‌بینم.

ج-بسیاری از چیزهای دنیا را زیبا می‌بینم.

د-همه دنیا برایم زیبا و قشنگ جلوه می‌کند.

۱۵) الف-احساس می‌کنم ذهنم هشیار نیست.

ب-احساس می‌کنم از لحاظ ذهنی هشیارم

ج-احساس می‌کنم از لحاظ ذهنی بسیار هشیارم.

د-احساس می‌کنم از لحاظ ذهنی کاملاً هشیارم.

۱۶) الف-احساس سلامتی و تندرسنی نمی‌کنم.

ب-کم و بیش احساس سلامتی و تندرسنی می‌کنم.

ج-بسیار احساس سلامتی و تندرنستی می‌کنم.

د-کاملاً احساس سلامتی و تندرنستی می‌کنم.

۱۷) الف-نسبت به دیگران چندان احساس صمیمیت نمی‌کنم.

ب-نسبت به دیگران تا حدودی احساس صمیمیت می‌کنم.

ج-نسبت به دیگران خیلی احساس صمیمیت می‌کنم.

د-به همه انسان‌ها عشق می‌ورزم.

۱۸) الف-از گذشته خاطره‌های خوش زیادی ندارم.

ب-از گذشته چند خاطره خوش دارم

ج-بیشتر خاطره‌های گذشته من خوش هستند.

د-تمام خاطره‌های گذشته من خوش هستند

۱۹) الف-هرگز حالت شور و شوق ندارم.

ب-بعضی وقتها دارای شور و شوق هستم.

ج-بیشتر وقتها شور و شوق دارم.

د-همیشه دارای شور و شوق هستم.

۲۰) الف-بین آنچه دوست داشتم انجام بدhem و آنچه انجام داده am، فاصله‌ای هست.

ب-بعضی از چیزهایی را که می‌خواستم انجام داده am.

ج-بسیاری از چیزهایی که می‌خواستم انجام داده am.

د-همه چیزهایی که می‌خواستم انجام داده am.

۲۱) الف-نمی‌توانم وقتی را خیلی خوب تنظیم کنم.

ب-تا اندازه‌ای می‌توانم وقتی را خوب تنظیم کنم

ج-می‌توانم وقتی را خیلی خوب تنظیم کنم.

د-می‌توانم وقتی را برای هر کاری که می‌خواهم اختصاص دهم.

۲۲) الف-از بودن با دیگران لذت نمی‌برم.

ب-گاهی از بودن با دیگران لذت می‌برم.

ج-معمولًا از بودن با دیگران لذت می‌برم.

د-همیشه از بودن با دیگران لذت می‌برم.

۲۳) الف-اثر خوبی بر دیگران نمی‌گذارم.

ب-گاهی اثر خوبی بر دیگران می‌گذارم

ج-معمولًا اثر خوبی بر دیگران می‌گذارم.

د-همیشه اثر خوبی بر دیگران می‌گذارم.

۲۴) الف-در زندگی هدف خاصی ندارم.

ب-زنده‌گی ام تا اندازه‌ای معنا دارو هدفمند است.

ج-زنده‌گی ام پر از معنا و هدف است.

د-کل زندگی من معنادار و هدفمند است.

۲۵) الف-من احساس تعهد وفعالیت چندانی نمی‌کنم.

ب-گاهی احساس تعهد وفعالیت می‌کنم.

ج-غالباً احساس تعهد وفعالیت می‌کنم.

د-من همیشه احساس تعهد وفعالیت می‌کنم.

۲۶) الف-فکر می‌کنم دنیا جای خوبی نیست.

ب-فکر می‌کنم دنیا کم ویش جای خوبی است.

ج-فکر می‌کنم دنیا جای خیلی خوبی است.

د-فکر می‌کنم دنیا جای عالی است.

۲۷) الف-به ندرت می‌خندم

ب-کم وبیش می‌خندم.

ج-زیاد می‌خندم.

د-همیشه در حال خنده‌یدن هستم.

(۲۸) الف-آدم جذابی نیستم.

ب-نسبتاً جذاب هستم.

ج-جذاب هستم.

د-بی اندازه جذاب هستم.

(۲۹) الف-به نظر من هیچ چیز جالب وجود ندارد.

ب-بعضی چیزها را جالب می‌بینم.

ج-بیشتر چیزها را جالب می‌بینم.

د-به نظر من همه چیزها جالبند.

***

پرسشنامه روان‌رنجوری

گویه	کاملًا مخالفم				
	کاملًا موافقم	موافقم	خنثی	مخالفم	کاملًا مخالفم
۱- من اصولاً شخص نگرانی نیستم.	۵	۴	۳	۲	۱
۲- اغلب خود را کمتر از دیگران حس می‌کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۳- هنگامی که تحت فشارهای روحی زیادی هستم، گاه احساس می‌کنم دارم خرد می‌شوم.	۵	۴	۳	۲	۱
۴- به ندرت احساس تنها بی و غم می‌کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۵- اغلب احساس عصبی بودن و تنش می‌کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۶- گاهی کاملاً احساس بی‌ارزشی می‌کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۷- به ندرت احساس اضطراب یا ترس می‌کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۸- اغلب از طرز برخورد دیگران با خودم عصبانی می‌شوم.	۵	۴	۳	۲	۱
۹- غالباً وقتی کارها پیش نمی‌روند، دلسرد شده و از کار صرف نظر می‌کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۰- به ندرت غمگین و افسرده می‌شوم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۱- اغلب احساس درماندگی می‌کنم و دنبال کسی می‌گردم که مشکلاتم را برطرف کند.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۲- گاهی آنچنان خجالت زده شده ام که فقط می‌خواستم خود را پنهان کنم.	۵	۴	۳	۲	۱

***

پرسشنامه تمایزیافتنگی خود

آیتم ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱) نظر مردم درباره من این است که بیش از حد عاطفی هستم.						
۲) ابراز احساسات به افرادی که برایم اهمیت دارند دشوار است.						
۳) غالباً از بروز احساساتم به خانواده ام خودداری می‌کنم.						
۴) من حتی تحت شرایط استرس زا، آرام می‌مانم.						

۱	۲	۳	۴	۵	۶	(۳۸) غالباً مطمئن نیستم چه اثری روی دیگران داشته‌ام.
۱	۲	۳	۴	۵	۶	(۳۹) وقتی کاری خراب می‌شود، معمولاً صحبت درباره آن وضع را بدتر می‌کند.
۱	۲	۳	۴	۵	۶	(۴۰) همه چیز روی من بیش از دیگران اثر می‌گذارد.
۶	۵	۴	۳	۲	۱	(۴۱) معمولاً صرف نظر از حرف دیگران کاری را می‌کنم که فکر می‌کنم درست است.
۱	۲	۳	۴	۵	۶	(۴۲) اگر دوستانم فضای را که نیازدارم به من بدهند، روابط ما بهتر خواهد شد.
۶	۵	۴	۳	۲	۱	(۴۳) غالباً در شرایط استرس، تعادل خود را حفظ می‌کنم.
۱	۲	۳	۴	۵	۶	(۴۴) گاهی بعد از بحث با دوستانم می‌خواهم استفراغ کنم.
۱	۲	۳	۴	۵	۶	(۴۵) احساس می‌کنم مهم است قبل از تصمیم گرفتن، عقاید والدین را بشنوم.
۱	۲	۳	۴	۵	۶	(۴۶) نگران بیمار شدن، صدمه دیدن یا آشفته شدن نزدیکان خود هستم.

***

پرسشنامه تصویر بدن

کاملاً موافقم	تا حدودی موافقم	نظری ندارم	تا حدودی موافقم	کاملاً موافقم

هیچ جواب درست یا اشتباهی در این رابطه وجود ندارد. تنها گزینه‌ای را عالمت بزنید که دقیقاً مربوط به شماست. به یاد داشته باشید که پاسخ‌های شما محترمانه باقی خواهد ماند. پس لطفاً در کمال صداقت به همه سوالات پاسخ دهید.

سوال	کاملاً موافقم	تا حدودی موافقم	نظری ندارم	تا حدودی موافقم	کاملاً موافقم
۱. قل از اینکه وارد جمع شوم، برایم مهم است که چگونه به نظر آیم.					
۲. من لباس هایی را انتخاب می کنم که ظاهر مرا به بهترین صورت نشان دهد.					
۳. قادرم اکثر تست های آمادگی جسمانی را با موفقیت پشت سر بگذارم.					
۴. برای من مهم است که نیروی جسمی زیادی داشته باشم.					
۵. بدن من از لحاظ جنسی جذاب است.					
۶. من فعالیت ورزشی منظمی ندارم.					
۷. من سلامتی خود را در کنترل دارم.					
۸. من در باره عواملی که بر سلامتی تاثیر می گذارد، اطلاعاتنراوانی دارم.					
۹. من آگاهانه یک شیوه زندگی سالم را در پیش گرفته‌ام.					
۱۰. من مدام نگران چاق بودن یا چاق شدن هستم.					
۱۱. من ظاهرم را همانگونه که هست می‌پسندم.					
۱۲. من هر گاه بتوانم ظاهرم را در آینه چک می‌کنم.					

				۱۳. قبل از خارج شدن از خانه، معمولاً مدت زیادی را صرف آماده شدن می کنم.
				۱۴. تحمل و طاقت بدنی من مظلوم است.
				۱۵. شرکت در ورزشها برای من چندان مهم نیست.
				۱۶. من معمولاً برای اینکه از لحاظ جسمی مناسب بمانم، کاری انجام نمی دهم.
				۱۷. سلامتی من تحت تاثیر شرایط و موقعیت های غیرمنتظره است.
				۱۸. سالم بودن یکی از مهمترین موارد زندگی من است.
				۱۹. من کاری را که سلامتیم را تهدید کند، انجام نمی دهم.
				۲۰. من نسبت به کوچکی ترین تغییرات در وزنم آگاه هستم.
				۲۱. اکثر مردم مرا فردی خوش قیافه می دانند.
				۲۲. برایم مهم است که همواره خوب به نظر آیم.
				۲۳. من از محصولات آرایشی بسیار کم استفاده می کنم.
				۲۴. من به راحتی مهارت‌های جسمانی را یاد می گیرم.
				۲۵. داشتن تناسب جسمی جزو اصول اولیه زندگی نیست.
				۲۶. من برای افزایش نیروی جسمانی ام تلاش می کنم.
				۲۷. من به ندرت از لحاظ جسمی دچار بیماری می شوم.
				۲۸. من سلامتی ام را مسلم می دانم.
				۲۹. من غالباً مجلات و کتاب هایی در زمینه‌ی سلامتی مطالعه می کنم.
				۳۰. من ظاهر خود را بدون لباس دوست دارم.
				۳۱. چنانچه آرایشم مناسب نباشد، نسبت به آن آگاهی دارم.
				۳۲. معمولاً هرچه در دسترسم باشد را بدون توجه به ظاهر آن می پوشم.
				۳۳. من در ورزش ها و مهارت‌های ضعیف عمل می کنم.
				۳۴. من به ندرت به مهارت‌های قهرمانی می اندیشم.
				۳۵. من برای بیهوود توان و قادر تم تلاش میکنم.
				۳۶. من هیچگاه نسبت به احساس بدنه آگاه نبوده و از روزی به روز دیگر فرقی نمی کنم.
				۳۷. اگر بیمار باشم هرگز توجه زیادی به علایم بیماریم نمی کنم.
				۳۸. من هرگز تلاش ویژه ای برای داشتن رژیم غذایی متعادل و مغذی انجام نمی دهم.
				۳۹. من مناسب بودن اندازه لباس هایم را دوست دارم.
				۴۰. من به اینکه مردم درباره ظاهر من چه فکر می کنند بهای نمی دهم.
				۴۱. من توجه ویژه ای به نظافت موی سرم دارم
				۴۲. من بدن خود را دوست ندارم.
				۴۳. من به بیهوود توانایی هایم در انجام فعالیت های جسمانی اهمیت نمی دهم.

۴۴. من سعی می کنم تا از لحاظ جسمی فعال باشم.

۴۵. غالباً احساس می کنم که نسبت به بیماری آسیب پذیر هستم.

۴۶. من برای شناسایی علایم بیماری توجه زیادی به بدن خود دارم.

۴۷. اگر سرما بخورم یا دچار آنفلوآنزا شوم بیماری را در نظر نگرفته و بمانند سابق به کارهایم ادامه می دهم.

۴۸. من از لحاظ جسمی حذاپ نیستم.

۴۹. من هرگز به ظاهر خود نمی اندیشم.

۵۰. من همیشه تلاش می کنم تا ظاهر بدنی خود را ارتقا دهم.

۵۱. من از همراهانگی بسیار بالایی برخوردار هستم.

۵۲. من اطلاعات فراوانی درباره سلامت جسمانی دارم.

۵۳. من در طول سال به طور منظم به یک ورزش می پردازم.

۵۴. من از لحاظ جسمانی فردی سالم هستم.

۵۵. من نسبت به کوچک ترین تغیرات وضع سلامتی بدنم بسیار آگاه هستم.

۵۶. با آشکار شدن اولین علایم بیماری به جستجوی مشاوره پزشکی می روم.

۵۷. من تحت رژیم کاهش وزن هستم.

به گزینه ها توجه کرده و گزینه مورد نظر خود را انتخاب کنید:

۵۸. من تلاش کرده ام تا از طریق روزه گرفتن یا انجام رژیم های سخت وزن کم کنم.

- هرگز
  - به ندرت
  - گاهی اوقات
  - غالباً
  - تقریباً همیشه
  - من فکر می کنم که: ۰۹
  - خیلی کمبود وزن دارم
  - تا حدودی کمبود وزن دارم
  - وزن مناسب است
  - تا حدودی اضافه وزن دارم
  - خیلی اضافه وزن دارم
  - باید نگاه کردن به من اکثر مردم فکر می کنند که من:
  - خیلی کمبود وزن دارم

- تا حدودی کمبود وزن دارم
- وزنم مناسب است
- تا حدودی اضافه وزن دارم
- خیلی اضافه وزن دارم

لطفاً میزان رضایت یا عدم رضایت خود را در مورد بخش‌های مختلف بدن با توجه به گرینه‌های زیر مشخص کنید:

سوال	لذت	درد	آفته	دما	دما	دما	دما
۶۱. صورت (اجزای صورت، رنگ چهره)							
۶۲. مو (رنگ، ضخامت، بافت)							
۶۳. نیم تنۀ تحتانی (باسن؛ لگن، ران، ساق پا)							
۶۴. نیم تنۀ (بخش میانی) (کمر، شکم)							
۶۵. نیم تنۀ فوقانی (قصمه سینه یا پستان‌ها، شانه‌ها و بازوها)							
۶۶. قوام عضلانی							
۶۷. وزن							
۶۸. قد							
۶۹. ظاهر کلی							

***

پرسشنامه خوش‌بینی

گویه‌ها	کاملاً موافقم	کاملاً مخالفم	نه موافقم	نه مخالفم	نه موافقم	موافقم	موافقم
در موقعیت‌هایی که نتایج نامعلوم و از ابهام برخوردار است معمولاً انتظار دارم که بهترین نتیجه را بدست خواهم آورد.							

به سادگی می‌توانم خودم را آرام و ریلکس کنم.

معمولًا همان چیزهایی که نباید برایم اتفاق بیافتد، اتفاق می‌افتد.

من همیشه به آینده ام خوش‌بین هستم.

موافقی که کنار دوستانم هستم بسیار بسیار ندیدم.

برای من مهم است که خودم را سرگرم نگه دارم.

آن چیزهایی که باب میلم هست به سختی اتفاق می‌افتد.

به راحتی نگران می‌شوم.

خیلی کم پیش می‌آید که چیزهای خوبی برایم اتفاق بیافتد.

به طور کلی انتظار دارم به جای اتفاقات بد، اتفاقات خوب برایم پیش بیاید.

Prediction of Happiness upon Neuroticism, Self-discrimination with Mediating Body Image, and Optimism in obese women and men

Shaghayegh. Vahidi¹, Alireza. Aghousefi^{*}², & Hooman. Namvar³

Abstract

Aim: The purpose of this study was to predict happiness, neuroticism and differentiation in obese individuals mediated by body image, and optimism. **Methods:** In terms of method, this research is a descriptive-correlational research of structural equation type and the statistical population has studied the present study, including people with obesity and referring to psychological counseling centers in region 1 of Tehran in 1400. This study included 210 people from the mentioned community who were selected using sampling method. Data were collected using the Oxford Happiness Questionnaire (Argyle and Lowe, 1990), the neuroticism component (McCurry and Costa, 1990), the Self-Differentiation Questionnaire (Skorron and Friedlander, 1998), and the Multidimensional Body-Self Relationships Questionnaire (Kash et al., 1983), and the life orientation test (Shiere et al., 1994) were obtained. The collected data were analyzed using structural equation modeling method and Amos software version 22. **Results:** Body image ($B=0.02$; $P<0.001$) and optimism ($B=0.84$, $P<0.001$) has a mediating role in the relationship between happiness, neuroticism and self-differentiation in obese individuals. The coefficients obtained from path analysis indicated the significance of the relationship ($P<0.05$). **Conclusions:** It can be concluded that the happiness model based on neuroticism and differentiation in obese people mediated by body image and Optimism had a fit.

Keywords: Happiness, Neuroticism, Differentiation, Body Image, Optimism.

1. Ph.D Student, Department of Psychology, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran.

2. *Corresponding Author: Associate Professor, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Email: aghayousefi@pnu.ac.ir

3. Assistant Professor, Department of Psychology, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran.